

Vodniki Ljubljanskega geografskega društva: Slovenija II in III

Ljubljansko geografsko društvo je v sodelovanju z Založbo Znanstveno-raziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti konec leta 2005 izdalo novo knjižico v sklopu Vodnikov Ljubljanskega geografskega društva (uredil Drago Kladnik). Z novim zvezkom nadgrajuje tradicionalno izdajanje vodničkov, ki so rezultat strokovne priprave za večdnevne prvomajske ekskurzije v tujino. V zadnjih letih so tako izšli vodniki za Irsko, Bolgarijo, Sirijo, Iran, Kirgizistan in Maroko. Vsak od njih prinaša geografske opise držav, v drugem delu pa podrobnejše opise poti. Vodniki so opremljeni s tematskimi kartami in mnogimi zanimivostmi, ki pritegnejo tudi negeografe.

Vodniček Slovenija II na 104 straneh predstavlja pet ekskurzij po Sloveniji in na Dobrač. V letu 2003 so se ekskurzije osredotočale na kras in problemske regije, zato so bile usmerjene v raziskovanje (ne)kraških pokrajin v južni Sloveniji, ki jih večinoma označujejo številni razvojni problemi, pridružila pa se jim je tudi ekskurzija v Zasavje. Prednost opisov je v pristopu: vsak prispevek prinaša kratko predstavitev najpomembnejših naravno- in družbenogeografskih značilnosti obiskane pokrajine, posebej pa so izpostavljeni tudi njeni temeljni razvojni problemi in možnosti prihodnjega razvoja. V drugem delu posameznega prispevka so predstavljene točke oziroma postanki, na katerih se velja ustaviti in opazovati, poslušati, se pogovarjati, vonjati, skratka - raziskovati.

Nataša Ravbar, mlada raziskovalka na Inštitutu za raziskovanje krasa ZRC SAZU, je vodila ekskurzijo po Krasu. Udeleženci so se na pot podali s

kolesi, kar je omogočilo odkrivanja kotičkov te sloveče pokrajine, ki motoriziranemu popotniku niso dostopni. Prispevek odkriva podzemne skrivnosti jame Vilenica, opisuje genoz večjih ali manjših površinskih pojavov, se spoprijema s pretakanjem kraških voda in z okoljskimi problemi. Značilnost Krasa sta seveda tudi vino in specifična kulturna pokrajina.

Monika Benkovič Krašovec, mlada raziskovalka na Oddelku za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, je člane Ljubljanskega geografskega društva popeljala v Brkine. Hribovje, zgrajeno iz fliša in apnenca, sodi med najmanj razvite dele naše države. Kljub temu je na poti mogoče najti veliko zanimivega, predvsem pa prijazne ljudi. Geografe seveda pritegne problematika depopulacije in zaraščanja kulturne pokrajine.

Aleš Smrekar z Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU je vodil ekskurzijo po Notranjskem podolju (od Babnega do Cerknškega polja). Na postajah ob poti si je

mogoče ogledati (do nedavno) najhladnejši kotiček v Sloveniji, imenitne kraške pojave na Cerknškem polju in še marsikaj.

Marjan Ravbar, zaposlen na Geografskem inštitutu Antona Melika ZRC SAZU, je vodil ekskurzijo v Suho krajino, ki je primer "arhaične" pokrajine v zaledju urbanih središč. Na opisanih točkah si je mogoče ogledati nekdanji pomen pokrajine in težave, s katerimi se srečujejo domačini.

Študentje, člani Društva mladih geografov Slovenije (z Oddelka za geografijo ljubljanske univerze; prispevek je delo Naje Marot), so pripravili in izvedli ekskurzijo v Zasavje. Zasavje je regija, ki se srečuje z razvojnimi težavami, povezanimi z deindustrializacijo. Na predstavljenih točkah si je mogoče ogledati muzej in rudarsko stanovanje v delavski koloniji, območje Rudnika Trbovlje-Hrastnik in najvišji dimnik v Evropi.

Prispevek Matije Zorna z Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU je vodnik po podorih pod Dobračem na avstrijskem Koroškem. Ekskurzijo je pripravilo in izvedlo Geomorfološko društvo Slovenije.

Vodniček Slovenija II je opremljen s številnimi nazornimi tematskimi kartami in zgovornimi fotografijami, ki bralca usmerjajo pri potepanju ter spodbujajo k spoznavanju pokrajine v živo. Vodniček je napisan strokovno, a dovolj poljudno, da je primeren za vsakogar, ki je željan spoznavati manj znane slovenske pokrajine, v posebno pomoč pa bo študentom geografije in učiteljem, ki pripravljajo ekskurzije za svoje učence.

Vodniček Slovenija III je uredil Drago Kladnik. Na 105 straneh je predstavljenih šest ekskurzij po Sloveniji, ki so bile izvedene v letu 2004. V ospredju zanimanja so bile ponovno manj obiskane robne slovenske pokrajine.

Ana Vovk Korže (Oddelek za geografijo Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru) je udeležence ekskurzije popeljala v Prekmurje. Ob prebiranju članka lahko spoznate najnovejše razvojne težnje v gospodarsko najmanj razviti slovenski pokrajini ter številne manj znane znamenitosti, ki so vredne vašega ogleda. Nenad Jelenčič, profesor na Osnovni šoli Podzemelj, je pripravil ekskurzijo po Beli krajini. V dveh dneh lahko ob lagodnem kolesarjenju spoznate zgodovinske ostanke mitreja pri Rožancu, uskoško vas, številne cerkve in naravne lepote Bele krajine, pri čemer ni izpuščena geografska problematika varovanja naravne in kulturne dediščine.

Tomaž Hartman je pripravil in izvedel zanimivo ekskurzijo v pragozd na Kočevskem. V članku z naslovom "Naj tu ostane pragozd – gozdni rezervati na Kočevskem" se lahko seznanite z razvojem Kočevskega. Posebna pozornost je posvečena pragozdnemu rezervatu Pugled – Žiben in drugim

izbranim naravnogeografskim značilnostim tega območja. Članek je opremljen s številnimi shemami in kartografskim gradivom.

Marjeta Jerič, članica Društva mladih geografov Slovenije in študentka geografije ljubljanskega Oddelka za geografijo Filozofske fakultete, je udeležence popeljala na Bloke in Vidovske hribe. Površinsko majhni pokrajini skrivata v sebi veliko geografsko pestrost. S Srečkom Zgago lahko obiščete Baško grapo, ki le redko pritegne pozornost slovenske javnosti, vendar se je tudi (ali pa ravno zato) vredno posvetiti tej 30 kilometrov dolgi dolini. V zadnjem prispevku predstavlja Irena Rejec Brancelj (Agencija Republike Slovenije za okolje) Koprsko primorje na nekoliko drugačen način. Namerno se je izognila obalni urbani aglomeraciji, da bi predstavila temeljne geografske značilnosti in procese v notranjosti Koprškega Primorja, ki ga označujejo istrske vasice, zaznamovane z depopulacijo.

Posebna odlika tokratnega vodnika je veliko nazornih slik ter sporočilnih kart in shem, ki bralcu še bolj približajo preučevane pokrajine in procese v njih. Uporabnost vodnika je v uvodu najbolje označil urednik: "Učitelji geografije lahko iz knjižice črpajo ideje za izvedbo ekskurzij v lastni režiji, drugi bralci pa se lahko podrobno seznanijo z nekaterimi slovenskimi pokrajinami ter pojavi in procesi, ki se pojavljajo ali so najlažje opazni in najbolj prepoznavni prav na predstavljenih območjih. Prelistajte knjižico in izvedeli boste marsikaj, morda pa jo boste odnesli s seboj na teren in vam bo koristen pripomoček ob spoznavanju manj znanih kotičkov naše domovine." Preberite – ne bo Vam žal.

Simon Kušar

Slovenska mesta skozi čas

Knjiga, ki sta jo kot katalog po istoimenski razstavi pripravila Vladimir Kološa in Andrej Nared, izdal pa Arhiv Republike Slovenije, nas vabi na sprehod po izbranih slovenskih mestih.

Bogato slikovno gradivo, ki je temeljni gradnik knjige, popelje radovednega bralca po skritih kotičkih naših mest, obenem pa mu tlakuje pot v preteklost in odstira zanimive podobe nekdanjih časov.

Avtorja prepustita besedo 256 bakrorezom, jedkanicam, litografijam, ksilografijam, risbam, gvašem, oljnim platnom, akvarelom, katastrskim načrtom, razglednicam in fotografijam, ki zgovorno prikazujejo razvoj slovenskih mest od 16. stoletja dalje, sama pa podobam dodata le krajši okvir, s katerim nam izbrana mesta osvetlita v zgodovinski luči.

Pri izbiri mest sta avtorja upoštevala tri temeljne kriterije: velikost in zgodovinski pomen mesta, ohranjenost primerne gradiva, ki bi služilo razstavi, in enakomerno zastopanost celotnega slovenskega ozemlja. Na tej podlagi sta izluščila: Ljubljano, Brežice, Celje, Črnomelj, Idrijo, Kočevje, Koper, Kranj, Krško, Maribor, Novo mesto, Postojno, Ptuj, Slovenj Gradec, Slovensko Bistrico in Škofjo Loko.

Zaradi pomembnosti sta uvrstila Ljubljano na prvo mesto, njej pa sledijo ostala mesta po abecednem vrstnem redu. Tudi sicer je največ prostora namenjenega glavnemu mestu, ki je v vsem obravnavanem obdobju predstavljalo najpomembnejše gospodarsko, politično in kulturno središče. Ob grajski hrib stisnjene hiše, čolni na široko razliti Ljubljanci, topot konj in drdranje

